

NVAO • NEDERLAND

TOETS NIEUWE OPLEIDING HBO-MASTER

DUURZAAMHEIDSTRANSITIES (JD)

Christelijke Hogeschool Windesheim i.s.m. Saxion
Hogeschool

ADVIESRAPPORT

15 december 2025

Inhoud

1	Procedure TNO	3
2	Nieuwe opleiding	4
2.1	Algemene gegevens.....	4
2.2	Profiel	4
2.3	Panel	4
3	Oordeel.....	5
4	Sterke punten.....	6
5	Aanbevelingen	7
6	Beoordeling	8
6.1	Standaard 1: Beoogde leerresultaten.....	8
6.2	Standaard 2: Onderwijsleeromgeving.....	10
6.3	Standaard 3: Toetsing	13
6.4	Graad.....	15

1 Procedure TNO

Om erkenning door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) te verkrijgen, moet een nieuwe opleiding met succes de procedure toets nieuwe opleiding (TNO) doorlopen. Alleen na deze kwaliteitstoets kan de onderwijsinstelling de wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's voor de opleiding uitreiken.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan voor bestaande opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is een *plan*beoordeling. Na accreditatie valt ook de nieuwe opleiding onder de reguliere accreditatieprocedure.

Een NVAO-panel van deskundigen toetst de kwaliteit van de nieuwe opleiding tijdens een locatiebezoek aan de universiteit of hogeschool. Een discussie tussen 'peers' vormt de basis van de beoordeling en resulteert in een adviesrapport. Informatie over de invulling van het locatiebezoek en een overzicht van het bestudeerde materiaal zijn op te vragen bij de NVAO.

De beoordeling is gebaseerd op de standaarden zoals omschreven in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van de NVAO (Staatscourant 2024, nr. 6405). Deze plantoetsing geldt voor instellingen met een erkenning instellingstoets kwaliteitszorg. Het panel geeft een gemotiveerd oordeel over de standaarden op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele, of voldoet niet. Vervolgens formuleert het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, eveneens op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

Dit adviesrapport bevat de bevindingen, overwegingen en oordelen van het panel, evenals de sterke punten en aanbevelingen. Op basis van dit rapport neemt de NVAO een accreditatiebesluit. Een beknopt adviesrapport is eveneens beschikbaar. De NVAO publiceert beide rapporten.¹

Meer informatie over de NVAO-werkwijze en de TNO-procedure is te vinden op www.nvao.net.

¹ <https://www.nvao.net/nl/besluiten>

2 Nieuwe opleiding

2.1 Algemene gegevens

Instelling	: Christelijke Hogeschool Windesheim i.s.m Saxion Hogeschool
Opleiding	: Duurzaamheidstransities
Variant(en)	: Voltijd
Graad	: Master of Science
Afstudeerrichtingen	: niet van toepassing
Locatie(s)	: Zwolle, Deventer
Studieomvang	: 60 EC ²

2.2 Profiel

De hbo-masteropleiding Duurzaamheidstransities leidt op tot transitieprofessionals. De focus in de opleiding ligt op het bijbrengen van transformatief handelen binnen het kader van derdeordeveranderingen. De master maakt deel uit van een consortium van 12 hogescholen in Nederland, gericht op het aanpakken van belangrijke duurzaamheidsuitdagingen. Dit consortium heeft in gezamenlijkheid de leeruitkomsten op landelijk niveau gedefinieerd. Windesheim en Saxion hebben op basis van deze leeruitkomsten in gezamenlijkheid de master Duurzaamheidstransities ontwikkeld.

Kenmerkend voor de opleiding is dat studenten in staat gesteld wordt interventies op het snijvlak van beleid, bedrijfsleven en samenleving daadwerkelijk uit te voeren. De opleiding leidt op tot mogelijke functies als duurzaamheidsadviseur, transitie manager, beleidsadviseur of programmacoördinator. De transitieprofessional treedt hierbij op als regisseur van duurzame verandering.

2.3 Panel

Samenstelling

- Dr. Elles Bulder (*voorzitter*), lector Leefomgeving in Transitie bij de Hanzehogeschool Groningen;
- Mr. Drs. Henriëtte Graveland, strategisch adviseur Waterschap De Dommel;
- Dr. Frank de Feijter MSc, senior onderzoeker/hoofddocent circulaire economie bij de HAN University of Applied Sciences;
- Anina Jonker (*student-lid*), student masteropleiding WO Climate Studies aan Wageningen University.

Ondersteuning

- Nadja Cardijnaals, secretaris
- Jona Rovers, NVAO Beleidsadviseur Accreditatie en procescoördinator

Locatiebezoek

Zwolle, 4 november 2025

² European Credits

3 Oordeel

Het NVAO-panel oordeelt positief onder voorwaarden over de kwaliteit van de hbo-master Duurzaamheidstransities van de Christelijke Hogeschool Windesheim en Saxion Hogeschool (joint degree).

Windesheim en Saxion hebben volgens het panel een innovatief en uitdagend masterprogramma ontwikkeld. De opleiding is opgezet in samenwerking met verschillende belanghebbenden, waaronder andere hogescholen vanuit de coalitie Sustainability Transitions en vertegenwoordigers van het werkveld. De leeruitkomsten zijn vertaald naar heldere kern- en deeltaken die volgens het panel goed aansluiten bij de NLQF7-vereisten.

De opleiding stelt afgestudeerden in staat om op te treden als transitieprofessional gericht op derdeordeveranderingen. Het panel waardeert dat de opleiding inspeelt op een concrete behoefte vanuit het regionale werkveld van zowel Windesheim als Saxion en een helder beeld biedt van de inzetbaarheid van de afgestudeerde.

Het panel vindt dat het curriculum overzichtelijk is ontwikkeld met een heldere didactische aanpak. Het docententeam bestaat uit docenten van Windesheim en Saxion in een evenredige verdeling. Het docententeam opereert duidelijk als eenheid. Een gezamenlijke definitie van transities en het verschil met transformaties en hoe deze zich tot elkaar verhouden heeft aandacht. Sterke punten van de opleiding zijn de balans in het curriculum tussen theorie en praktijk en de gedegen en intensieve studentbegeleiding. De opleiding is ontwikkeld met de gedachte dat deze toegankelijk is voor een brede instroom. Het panel is van mening dat de opleiding voorbereid is op de potentiële verschillen in kennis en vaardigheden die deze brede instroom met zich meebrengt. De opleiding biedt zowel een brede theoretische kennisbasis als continue aanvullende leermogelijkheden passend bij de individuele behoeften van studenten. De betrokkenheid van de lectoraten vanuit zowel Windesheim als Saxion bij de opleiding is groot en biedt kansen voor studenten. Wel vraagt het panel expliciet aandacht voor de autonomie van de masterstudent bij het vormgeven van de praktijkopdracht die centraal staat in het curriculum.

De masteropleiding heeft een transparant systeem van toetsing met heldere beoordelingsvormen en uitgewerkte rubrics. De sterke examencommissie, met leden van beide onderwijsinstellingen, geeft het panel veel vertrouwen in de borging van de kwaliteit van toetsing. Wel raadt het panel aan om te onderzoeken op welke wijze het werkveld meer betrokken kan worden bij de beoordeling, en om de presentatie aan het einde van de module mee te laten wegen in het eindoordeel.

Concluderend heeft het panel vertrouwen in de kwaliteit van de voorgestelde master Duurzaamheidstransities. Standaard 2 voldoet volgens het panel echter ten dele aan de gestelde eisen. Daarom adviseert het panel de volgende voorwaarden, met een termijn van één jaar:

- Geef expliciet aan welke rol optimalisatie, transformatie en transitie hebben in de opleiding en hoe deze zich tot elkaar verhouden;
- Breid de autonomie van de student uit in de vormgeving van praktijkopdrachten die centraal staan in het programma.

Standaard	Oordeel
1 Beoogde leerresultaten	voldoet
2 Onderwijsleeromgeving	voldoet ten dele
3 Toetsing	voldoet
Eindoordeel	positief onder voorwaarden

4 Sterke punten

Het panel constateert de onderstaande sterke punten:

1. Bevlogen werkveld – De opleiding heeft een helder beroepsbeeld ontwikkeld in samenwerking met een bevlogen en multidisciplinair werkveld. De werkveldadviescommissie (WAC) bestaat uit leden afkomstig uit het werkveld van zowel Windesheim als Saxion en zijn goed betrokken bij de totstandkoming van de opleiding.
2. Balans praktijk en theorie – In het programma wordt een gedegen theoretische basis gelegd, die het mogelijk maakt om een brede instroom naar een gezamenlijk kennisniveau te brengen. Daarna wordt de stap gezet om met deze kennis een praktijkvraag binnen een complexe setting om te zetten naar een opdracht.
3. Mate van persoonlijke begeleiding – De studenten worden zowel binnen de learning communities door inhoudelijk deskundigen en medestudenten als door de tutor in persoonlijke ontwikkeling goed begeleid.
4. Examencommissie met visie – De opleiding beschikt over een gezamenlijke examencommissie met ruime ervaring en een gedegen beeld over kwaliteit van toetsing.
5. Systeem van toetsen – De opleiding heeft een solide systeem van toetsing ontwikkeld, passend bij de omschreven kern- en deeltaken en leeruitkomsten.

5 Aanbevelingen

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de opleiding doet het panel een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het positieve oordeel onder voorwaarden over de kwaliteit van de opleiding.

1. Praktijkopdracht – Overweeg formaliseren en vastleggen van de afspraken met het werkveld over (begeleiding van studenten bij) de praktijkopdrachten.
2. Begeleiding werkveld – De begeleiding van de praktijkopdrachten vraagt veel van begeleiders vanuit het werkveld. Overweeg om dit proces verder uit te werken, om zo te zorgen dat de student de optimale begeleiding krijgt.
3. Beoordeling – Overweeg het werkveld meer te betrekken bij de beoordeling.
4. Beoordeling presentatie – Maak de eindpresentatie van de student onderdeel van de beoordeling.
5. Niveau opdrachten –Expliciteer het masterniveau van de eindopdrachten. De omschrijving van de voorbeeldopdrachten die het panel heeft gezien zou zowel op bachelor- als masterniveau betrekking kunnen hebben.

6 Beoordeling

6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Oordeel

Voldoet.

Bevindingen en overwegingen

Beroepsbeeld

De hbo-masteropleiding Duurzaamheidstransities leidt op tot transitieprofessionals gericht op derdeordeveranderingen. Dat zijn fundamentele, onbegrensde veranderingen zonder duidelijke eigenaar, die diep ingrijpen op ons denken, handelen en organiseren. De transitieprofessional is in staat in verschillende domeinen te opereren, zoals publieke dienstverlening, consultancy, duurzame productie of onderwijs. In deze contexten richt de professional zich op zogenaamde *wicked problems* ten aanzien van duurzaamheid. Deze *wicked problems* kenmerken zich als complex, langdurig en vaak onvoorspelbaar. De transitieprofessional treedt hierbij op als facilitator van duurzame verandering. Hierbij is de professional in staat om interventies zowel te ontwerpen als uit te voeren, en te opereren op het snijvlak van beleid, bedrijfsleven en samenleving. De opleiding leidt op tot mogelijke functies als duurzaamheidsadviseur, transitie manager, beleidsadviseur of programmaleider.

De opleiding schetst de urgentie om fundamentele duurzaamheidstransities te realiseren op verschillende schaalniveaus. Vanuit internationaal perspectief leiden mondiale uitdagingen zoals energiezuinigheid en grondstoffenschaaarste tot aanpassingen in hoe samenlevingen zich organiseren. Deze uitdagingen zijn op internationaal niveau vertaald in een moreel kader, de Sustainable Development Goals (SDG's). Nationaal is deze transitieopgave vertaald naar innovatiebeleid met de Kennis- en Innovatieagenda's (KIA's). Gezamenlijk hebben Windesheim en Saxion gekozen voor focus op drie nationale Kennis- en Innovatieagenda's (KIA's), te weten (1) Klimaat & Energie, (2) Circulaire Economie, en (3) Maatschappelijk Verdienvermogen. Maar ook op regionaal niveau zijn transitiebehoeften duidelijk aanwezig. In Overijssel, Flevoland en Gelderland wordt in brede coalities gewerkt aan o.a. energieneutrale steden en circulaire productieprocessen. Het panel is van mening dat de opleiding goed in staat is de urgentie van de master te onderbouwen.

Het panel beoordeelt het beroepsbeeld van de opleiding als adequaat uitgewerkt en goed afgestemd op de context van een hbo-masterprogramma. De opleiding beschrijft duidelijk de rol van de transitieprofessional als iemand die opereert op tactische niveau in domeinoverstijgende strategische veranderingen. De urgentie om *wicked problems* op het gebied van duurzaamheid aan te pakken wordt duidelijk kenbaar gemaakt door de opleiding en onderschreven door het werkveld. Het panel heeft in de gesprekken tijdens het locatiebezoek geconstateerd dat het werkveld zich herkent in het profiel van de afgestudeerde transitieprofessional. Ook heeft het werkveld bevestigd dat er in de regio behoefte bestaat aan dit type professional. Het panel waardeert dat de opleiding inspeelt op een concrete behoefte en een helder beeld biedt van de inzetbaarheid van de afgestudeerde.

Profilering

De opleiding sluit aan bij het profiel dat is opgesteld door de landelijke coalitie Sustainability Transitions, met daarin 12 hogescholen. Zes leerresultaten in dat profiel zijn op landelijk niveau vastgelegd. Deze zijn vervolgens door de opleiding vertaald naar de volgende 6 kerntaken, passend bij de regionale behoefte:

1. De transitieprofessional maakt een coherente en gefundeerde, verhalende systeemanalyse van een wicked transitievraagstuk vanuit een breed conceptueel duurzaamheidskader.
2. De transitieprofessional ontwikkelt een gedragen en effectieve, veranderkundige aanpak voor een wicked transitievraagstuk, gebaseerd op de inzichten uit een gedegen probleemanalyse.

3. De transitieprofessional ontwerpt samen met stakeholders een concrete, flexibele, inspirerende en gedragen interventie die bijdraagt aan duurzame verandering.
4. De transitieprofessional regisseert en evalueert in co-creatie op doelgerichte wijze de uitvoering van de interventie.
5. De transitieprofessional ontwikkelt en implementeert een effectieve en efficiënte communicatiestrategie ten behoeve van de interventie.
6. De transitieprofessional identificeert zijn/haar eigen ontwikkelingspotentieel en werkt systematisch aan de eigen professionele ontwikkeling.

De kerntaken zijn vervolgens doorvertaald naar deeltaken, waarbij gekozen is om taken integraal te beschrijven. Bredere kerntaken, zoals onderzoekend vermogen, komen daardoor bij verschillende deeltaken terug. Het panel waardeert de overzichtelijke uitwerking in kern- en deeltaken die door de opleiding gemaakt is.

Het panel constateert dat het profiel van de opleiding goed aansluit bij de strategische visies van zowel Windesheim als Saxion. Beide hogescholen zien SDG's als strategisch kader voor maatschappelijke impact en verankering in onderwijs, onderzoek en organisatievoering. Ook de ambitie van Windesheim om maatschappelijke transitie te versnellen en het strategisch plan van Saxion dat streeft om talent voor de toekomst te ontwikkelen, ondersteunen de oprichting van de nieuwe opleiding.

NLQF niveau 7

De opleiding is afgestemd op niveau 7 van het Nederlands kwalificatieraamwerk. Het onderscheid met bacheloropleidingen (niveau 6) wordt zichtbaar gemaakt in de mate van zelfstandigheid en complexiteit. De opleiding sluit aan bij de vier kernprincipes uit de professionele Masterstandaard van de Vereniging Hogescholen.

De opleiding heeft deze als volgt geborgd:

1. Meesterschap; systemisch denken, ethisch bewustzijn en vermogen of effectief te handelen in complexe en onzekere situaties.
2. Onderzoekend Vermogen: participatief actieonderzoek.
3. Interprofessioneel handelen: studenten werken samen met stakeholders uit diverse maatschappelijke en professionele achtergronden.
4. Doorwerking: interventies zijn gericht op daadwerkelijke verandering.

Het panel concludeert dat de opleiding erin slaagt het niveau van de professionele master systematisch te borgen. De kern- en deeltaken zijn geformuleerd op niveau 7 en de 4 kernprincipes van de professionele masterstandaard zijn gedegen verankerd. Het panel ziet het als toegevoegde waarde dat de opleiding zich onderscheidt op het gebied van doorwerking. Interventies bieden niet alleen een leerervaring, maar zijn gericht op daadwerkelijke verandering.

Samenwerking werkveld

Het panel spreekt zijn waardering uit voor de betrokkenheid van het werkveld en ziet dit als sterk punt van de opleiding. Windesheim en Saxion zien zichzelf als kennispartner van het regionale bedrijfsleven. Derhalve betrekken zij het (regionale) werkveld sterk bij de ontwikkeling van hun opleiding. Vertegenwoordigers vanuit het werkveld hebben geregeld input geleverd op de ontwikkeling van de opleiding. Daarnaast heeft de opleiding een werkveldadviescommissie ingesteld, die zowel gevraagd als ongevraagd advies zal geven over opzet, inhoud en kwaliteit van de opleiding. Deze commissie bestaat uit contacten van beide instellingen met een gedegen spreiding over relevante beroepspraktijken. Het panel heeft gedurende de visitatie een zeer betrokken en enthousiast werkveld gesproken. Zij onderschreven de urgentie van de transitieprofessional.

Samenwerking lectoraten

De betrokkenheid van de lectoraten wordt door het panel als zeer sterk ervaren. Windesheim en Saxion beschikken over meerdere lectoraten die nauw verbonden zijn met de opleiding. Bij Windesheim zijn dit lectoraten op het gebied van Energietransitie en Netwerken in een Circulaire Economie en Familiebedrijven. Bij Saxion betreft het meerdere lectoraten binnen de clusters Smart and Responsible Business Solutions, Sustainable Energy Transitions en Sustainable Areas & Soil Transitions. Deze

lectoraten zijn complementair aan elkaar en allen intensief betrokken bij de ontwikkeling van de opleiding. Met name de complementariteit van de lectoraten geeft de studenten toegang tot een groot netwerk en veel kennis en kunde op het gebied van duurzaamheidsvraagstukken. Dit wordt door het panel als duidelijke meerwaarde voor de studenten gezien. Wanneer de opleiding start zullen de lectoraten met coaching en het aanleveren van transitievraagstukken intensief bij de opleiding betrokken blijven.

De opleiding heeft een gezamenlijke onderzoeksraad opgericht bestaande uit lectoren en associate lectoren vanuit Windesheim en Saxion. De onderzoeksraad zal gevraagd en ongevraagd advies geven over de kwaliteit van onderzoek binnen de opleiding.

Internationalisering

Het panel stelt vast dat de opleiding in haar positionering bewuste keuzes heeft gemaakt en voldoet aan internationale eisen. Zowel de strategie van Windesheim als Saxion benadrukken het belang van internationalisering. De opleiding streeft ernaar studenten competenties mee te geven die nodig zijn op de internationale arbeidsmarkt. Deze competenties dragen ook bij aan het begrijpen van complexe internationale vraagstukken op het gebied van bijvoorbeeld SDG's. De competentie om internationale vraagstukken te kunnen begrijpen wordt door de opleiding zeer relevant gevonden voor de transitieprofessional. De *wicked problems* zijn van nature disciplineoverstijgend en zodoende heeft de opleiding ervoor gekozen aspecten hiervan ook terug te laten komen in kerntaken.

Conclusie

Het panel is van oordeel dat de master Duurzaamheidstransities een relevante opleiding is die afgestudeerden voorbereidt op de complexe uitdagingen van duurzaamheidstransities. Het programma onderscheidt zich door de integratie van interventies gericht op daadwerkelijke verandering. Dit is passend bij de behoefte van het werkveld. Daarnaast is het panel enthousiast over de mate van betrokkenheid en bevlogenheid van het werkveld. De leeruitkomsten zijn zorgvuldig geformuleerd op masterniveau en sluiten aan bij het profiel vanuit de landelijke coalitie. Het validatieproces wordt structureel geborgd door regelmatige afstemming met belanghebbenden en een continue kwaliteitscyclus. Alles overwegend is het panel overtuigd dat het programma voldoet aan de eisen voor een professionele master.

6.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Oordeel

Voldoet ten dele.

Bevindingen en overwegingen

Programma

Het curriculum van de master bestaat uit drie samenhangende modules, georganiseerd volgens een structuur van 15-30-15 ECTS. Deze structuur weerspiegelt zowel de tijdsinvestering als de inhoudelijke zwaarte per fase van het leerproces. Er bestaat een duidelijke verbinding van de beoogde leerresultaten aan kern- en deeltaken, die vervolgens gekoppeld zijn aan de drie modules.

De eerste module is gericht op het opdoen van diepgaande kennis, het verkennen van transitievraagstukken en hun context en het positioneren van de toekomstige student als transitieprofessional. De student gaat gedurende deze module op zoek naar een transitievraagstuk, dat als rode draad zal fungeren voor het hele opleidingstraject.

In module twee verschuift de focus van kennis naar ervaren, verdiepen en handelen in een reële praktijkcontext. Studenten gaan in de rol van transitieprofessional aan de slag met hun eerder geformuleerde transitievraagstuk in een specifieke organisatie of netwerk omgeving. Samen met

belangrijke stakeholders ontwikkelt de student een of meerdere interventies. Hierbij wordt gebruik gemaakt van participatief actieonderzoek. Het ontwikkelen van vaardigheden zoals reflectie, samenwerkingsvaardigheden, oordeelsvorming, ethisch bewustzijn en het nemen van verantwoordelijkheid zijn in deze fase essentieel. Studenten worden voortdurend uitgedaagd om binnen complexe transitietrajecten keuzes te maken, te onderbouwen en hiervoor verantwoordelijkheid te nemen. De opleiding heeft een manifest opgesteld waarbij de belangrijkste gezamenlijke uitgangspunten van de opleiding zijn opgenomen. Het panel adviseert om systemisch werken, als belangrijk onderdeel van de opleiding, expliciet in het manifest terug te laten komen.

Module 3 vormt de brug tussen opleiding en professionele loopbaan. De transitieprofessionals reflecteren en evalueren hun leerproces en interventie(s). Studenten maken zich de opgedane kennis en ervaring eigen door deze te delen met collega's, praktijkpartners of bredere netwerken en bepalen hoe zij hun bijdrage aan duurzaamheidstransities na de opleiding willen voortzetten.

Het panel vindt de opbouw van het curriculum helder en transparant. Om de beoogde leerresultaten te realiseren is het curriculum van de opleiding samengesteld aan de hand van kern- en deeltaken die direct te herleiden zijn naar de leerresultaten vanuit het landelijk consortium. De kern- en deeltaken zijn duidelijk gekoppeld aan de modules binnen het curriculum.

De praktijkopdracht

De opleiding heeft een didactische visie opgesteld, met 4 uitgangspunten:

- Leren in de praktijk van transities
- Theoretische verankering van praktijkleren
- Learning community en collectieve ontwikkeling
- Eigenaarschap en zelfgestuurd leren

Gedurende de opleiding vormt de praktijkopdracht het middelpunt. Studenten werken in 3 modules aan hetzelfde duurzaamheidsvraagstuk. De praktijkopdracht kan afkomstig zijn van lectoraten van Windesheim en Saxion, of van externe organisaties. In alle gevallen moet de opdracht bijdragen aan de leerdoelen van de opleiding, dient deze voldoende complex te zijn en ruimte te bieden voor onderzoek, interventie en reflectie. Om te beoordelen of opdrachten aan deze criteria voldoen wordt gebruik gemaakt van een matchingproces. In dit matchingproces is een belangrijk rol weggelegd voor de lectoren van beide instellingen, die in gezamenlijkheid hun opdrachten en projecten tonen aan de studenten tijdens een markt.

Het panel is van mening dat dit matchingproces weinig ruimte biedt voor de student om zelf opdrachten aan te dragen, terwijl dit wel door de opleiding als optie wordt genoemd. Het proces is sterk gericht op opdrachten die de lectoraten aandragen. Het panel stelt dan ook als voorwaarde dat de opleiding dit matchingproces opnieuw onder de loep neemt, vanuit een student-centred benadering. Het panel heeft de opvatting dat dit ook beter aansluit bij de didactische visie van de opleiding, waarbij eigenaarschap en zelfgestuurd leren één van de vier principes is.

Instroom

Het panel waardeert de uitgebreide aandacht voor studiekeuzeactiviteiten en de begeleiding van de studenten vanuit een brede instroom.

De opleiding erkent het belang van een passende studiekeuze als voorwaarde voor studiesucces. Daarom biedt de opleiding een breed scala aan ondersteuningsactiviteiten, waaronder meerdere voorlichtingen en de mogelijkheid tot proefstuderen. Deze activiteiten zijn ontwikkeld door docenten van beide instellingen en worden op alle betrokken locaties uitgevoerd. Bij de inschrijving vraagt de opleiding een motivatiebrief, waarna een verdiepend gesprek volgt. De uitkomsten hiervan zijn adviserend van aard, met als doel studenten te ondersteunen bij een goed geïnformeerde keuze. Hierbij vraagt het panel aandacht voor de formulering van wat er exact verwacht wordt van studenten op het gebied van transformatie- of transitievraagstukken. Het panel vindt dit niet expliciet genoeg geformuleerd.

De opleiding is gericht op een brede instroom, passend bij het transdisciplinaire karakter van transitievraagstukken. Dit heeft als consequentie dat de aansluiting bij de voorkennis van studenten varieert. Het panel is van mening dat de opleiding hier goed op anticipeert. De opleiding biedt allereerst een veelzijdige theoretische kennisbasis aan in de eerste module. Daarnaast biedt de opleiding continue, aanvullende leermogelijkheden aan, met zowel aandacht voor kennisachterstanden als digitale en generieke innovatie- en onderzoeksvaardigheden. Studenten worden door tutores begeleid om hierin passende keuzes te maken. Het aanbod van aanvullende leermogelijkheden is in gezamenlijkheid ontwikkeld door de docenten en lectoraten van beide instellingen. Het panel onderkent de meerwaarde van de toegang tot een breed scala aan resources, mogelijk gemaakt door deze samenwerking.

Docententeam

Het panel constateert dat het docententeam uitermate geschikt is om de opleiding te verzorgen. Het docententeam bestaat uit 20 professionals. Beide hogescholen leveren een gelijkwaardig aandeel aan het docententeam. Alle docenten hebben een masteropleiding afgerond; zes zijn gepromoveerd. Alle docenten zijn in het bezit van de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB). Docenten worden alleen tot examinator benoemd indien zij in het bezit zijn van een Basiskwalificatie Examinering (BKE). Twaalf docenten zijn verbonden aan lectoraten waar zij bijdragen aan toegepast onderzoek over duurzaamheidstransities. Veel docenten brengen ook praktijkervaring mee, omdat zij naast hun docentschap nog actief zijn in het werkveld.

Het panel onderkent de intensieve betrokkenheid van docenten van beide instellingen bij de ontwikkeling van de opleiding. Dit werd duidelijk zichtbaar tijdens de gesprekken op de visitatiedag. Docenten vanuit de opleiding kalibreren ook enkele keren per jaar met collega's van het landelijke consortium van hogescholen die opleiden tot professional Duurzaamheidstransities. Wel heeft het panel tijdens de gesprekken uiteenlopende uitleg gekregen wat de opleiding nu verstaat onder transitie, en het verschil met transformatie. Verdere kalibratie op dit punt is nodig volgens het panel.

Studeerbaarheid & begeleiding

Binnen de opleiding wordt afgewisseld tussen drie werkvormen.

1. Workshops: deze sessies bieden inhoudelijke verdieping, praktische methodieken en ruimte voor oefening.
2. Learning communities: groepen van acht studenten die op wekelijkse basis hun individuele en gezamenlijke leertraject samen vormgeven, onder begeleiding van een tutor. Studenten geven elkaar feedback, maar kunnen ook specifieke hulp inroepen van experts (lectoren, inhoudelijke vakdocenten en praktijkpartners).
3. Tutorgesprekken: tutores fungeren als coach en klankbord en vormen de individuele begeleidingslijn binnen de opleiding. Aan het begin van elke module worden (persoonlijke) leerdoelen besproken en afgestemd op de ontwikkelroute van de student. Gedurende de modules vinden reflectiemomenten plaats en in de afrondende fase ligt de focus op verantwoorden van leeropbrengsten en het voorbereiden van eindproducten.

Voor studenten met een functiebeperking kunnen er afspraken gemaakt worden over specifieke maatregelen, bijvoorbeeld extra toetstijd of extra studiebegeleiding. Zowel de fysieke als de digitale leeromgeving van beide instellingen zijn zo ingericht dat studenten met een functiebeperking zonder problemen kunnen participeren in de opleiding.

De opleiding begeleidt de student in het verantwoord en professioneel gebruik van AI, passend binnen de beroepspraktijk en beroepsethiek van de transitieprofessional. De intensieve begeleiding door een tutor geeft de opleiding de mogelijkheid om te checken of studenten AI steeds op een verantwoorde manier inzetten.

Het panel wil de opleiding complimenteren over de begeleiding van studenten en de opzet van de werkvormen. Deze zijn goed passend bij het masterniveau en de visie van de opleiding en bieden de juiste balans in autonomie en begeleiding van studenten gedurende de studie.

Voorzieningen

De samenwerking tussen Windesheim en Saxion voor deze gezamenlijke opleiding biedt extra kansen voor studenten, aangezien zij de mogelijkheid hebben om de digitale leer- en informatievoorzieningen van beide locaties te benutten. Studenten schrijven zich bij beide instellingen in en krijgen zowel een Saxion als Windesheim account. In de praktijk zal het account van de penvoerende instelling Windesheim als toegangspoort dienen tot de digitale leeromgeving Brightspace en portfoliotool Portflow. Bij de visitatie heeft het panel een instructie gekregen over de digitale systemen en het panel heeft hierbij een positief beeld gekregen over de ondersteuning die deze voor studenten bieden om hun leerresultaten aan te tonen.

De opleiding Duurzaamheidstransities wordt afwisselend bij de locaties van Windesheim in Zwolle en Saxion in Deventer aangeboden. Het panel heeft de locatie Zwolle tijdens de visitatie bezocht. Daarnaast heeft het panel door middel van videomateriaal inzicht gekregen in de locatie Deventer. De opleiding is voornemens om later óók in Enschede te beginnen. Module 1 vindt in zijn geheel in Zwolle plaats. Tijdens module 2 kan de student de standplaats kiezen die het beste aansluit bij het transitievraagstuk naar keuze. De workshops worden dan ook op beide locaties aangeboden. Module 3 heeft Deventer als standplaats. De kennis en expertise van de lectoraten van beide hogescholen op het gebied van duurzaamheidstransities zijn complementair aan elkaar. Het panel onderschrijft de toegevoegde waarde van het grote netwerk dat ter beschikking staat aan studenten als gevolg van de samenwerking tussen Windesheim en Saxion. Dit werd ook gedurende de visitatie benadrukt door het werkveld.

Conclusie

Het panel beoordeelt de onderwijsleeromgeving als voorwaardelijk positief. Gedurende de visitatie heeft het panel een curriculum gezien met een mooie balans tussen theorie en praktijk. Het panel waardeert dat de studenten het programma kunnen vormen naar behoefte. En ook de mate van persoonlijke begeleiding werd als sterk ervaren.

Daarnaast heeft het panel een tweetal punten geconstateerd binnen de onderwijsleeromgeving die aandacht behoeven, resulterend in twee voorwaarden. Als termijn om aan deze voorwaarden te voldoen adviseert het panel één jaar.

1. *Geef expliciet aan welke rol optimalisatie, transformatie en transitie hebben in de opleiding en hoe deze zich tot elkaar verhouden.*
Tijdens de visitatie werd duidelijk dat verschillende personen hier een andere invulling aan gaven en dit kan een aantal onwenselijke effecten hebben, zoals:
 - Onduidelijkheid wat de vereisten zijn aan de transitieopdracht die studenten kunnen kiezen.
 - Schetsen van verkeerde verwachtingen bij potentiële studenten omtrent de exacte inhoud van het studieprogramma.
2. *Breid de autonomie van de student uit in de vormgeving van praktijkopdrachten die centraal staan in het programma.*
Gedurende de panelgesprekken op de visitatiedag kwam het panel tot de conclusie dat studenten vooral via lectoraten hun opdrachten aangedragen kregen tijdens het zogeheten matching-proces. Het panel is van mening dat dit de autonomie beperkt van een student, en dit is niet in lijn met de verwachte zelfstandigheid op hbo-masterniveau. Het panel zou hierbij een meer student-centred benadering willen zien.

6.3 **Standaard 3: Toetsing**

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Oordeel

Voldoet.

Bevindingen en overwegingen

Toetsprogramma

Het toetsprogramma sluit aan de bij toetsvisie van Windesheim en Saxion. De opbouw van het toetsprogramma vindt het panel sterk en volgens het principe van constructive alignment opgesteld. De toetsing vindt plaats op basis van een volledig individueel portfolio-assessment. Hierbij staan de ontwikkelde beroepsproducten uit de praktijkopdrachten centraal. De beoogde leerresultaten zijn het uitgangspunt van het ontwikkelde toetsprogramma en het portfolio-assessment sluit daarbij aan.

Het panel heeft uitgebreid beleid op het gebied van Generative AI gezien. Dit beleid richt zich op het gebruik van AI in zowel onderwijs als toetsing. De beleidsdocumenten besteden aandacht aan de privacy- en fraudeaspecten, en de wijze waarop AI wordt geïntegreerd in het onderwijs en het toetsprogramma van de opleiding. Het panel is te spreken over de uitgebreide aandacht voor AI in zowel onderwijs als toetsing.

De opleiding werkt niet met een specifieke afstudeeropdracht, maar met drie individuele portfolio-assessments die worden samengesteld en getoetst gedurende de drie modules. Elk van deze assessments bevat elementen van het eindniveau van de opleiding. De drie portfolio-assessment gezamenlijk tonen de beoogde leerresultaten van de individuele student op eindniveau aan. Portfolio's bestaan altijd uit een beroepsproduct, een procesverslag en een reflectieproduct. Het panel vindt die opbouw zeer helder en traceerbaar.

Voor elke module is een toetsdossier beschikbaar in Brightspace met een toetsinstructie voor studenten. Elke toets is gebaseerd op een toetsmatrijs waarin is aangegeven welke kern- en deeltaken worden getoetst, welke indicatoren daarbij worden gebruikt en hoeveel gewicht elke indicator heeft in het eindoordeel.

Beoordeling

De beoordeling vindt plaats met een vooraf beschikbaar gestelde rubric. Dit stelt studenten in staat zich voor te bereiden op wat verwacht wordt. Na het indienen van het portfolio vindt het assessment plaats. Dit assessment bestaat uit een presentatie gevolgd door een criteriumgericht interview (CGI). Tijdens de presentatie bespreken studenten het beroepsproduct en de persoonlijke ontwikkeling; in het CGI worden zij bevraagd over de inhoud van het portfolio en hun eigen prestatie.

Passend bij het AI-beleid, heeft de opleiding ervoor gekozen om het portfolio altijd te combineren met een criteriumgericht interview. Dit biedt examinatoren de gelegenheid om door te vragen en zo na te gaan of studenten daadwerkelijk begrip hebben van het aangeleverde werk.

De beoordeling wordt uitgevoerd door drie personen: de tutor, een tweede assessor (afkomstig uit beide instellingen) en een adviserende werkveldexpert. Het panel ziet kansen om de rol van het werkveld bij beoordelingen te vergroten. Het portfolio resulteert in een voorlopig cijfer, het CGI kan resulteren in een bijstelling naar boven of beneden.

Momenteel is de presentatie geen onderdeel van de beoordeling. Het panel adviseert deze presentatie wel mee te nemen in de beoordeling en daarmee het reflectieve vermogen expliciet terug te laten komen in het eindoordeel. Verder beoordeelt het panel alle aspecten van de beoordelingssystematiek als sterk.

Examencommissie

Het panel onderschrijft de duidelijke visie van de examencommissie over het proces en de borging van toetsing. De examencommissie, samengesteld uit leden van beide instellingen, was betrokken bij de ontwikkeling van de opleiding en heeft tijdens het ontwikkelproces constructieve feedback geleverd. Ook heeft de examencommissie ervaring met portfoliobeoordelingen. De examencommissie heeft een duidelijk beeld van haar belangrijkste taken in de borging van de toetskwaliteit maar ook in het bewaken van het eindniveau. De examencommissie wijst alleen examinatoren aan als zij beschikken over minimaal een afgerond masterdiploma en een BKE-certificaat. Ook ziet de examencommissie toe op

voortdurende professionaliseringsactiviteiten, waarbij de nadruk momenteel ligt op afnemen van een CGI. Het panel heeft veel vertrouwen in de wijze waarop de examencommissie haar wettelijke taak uitvoert.

Conclusie

Het panel beoordeelt de kwaliteit van het toetsprogramma als positief. De opleiding biedt een gedegen systeem van toetsing dat goed aansluit bij de praktijk.

6.4 Graad

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Master of Science.

Afkortingen

BDB	Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid
BKE	Basis Kwalificatie Examinering
CGI	Criterium Gericht Interview
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System
GenAI	Generative Artificial Intelligence
Hbo	hoger beroepsonderwijs
KIA's	Kennis- en Innovatieagenda's
NLQF	Nederlands Kwalificatieraamwerk
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
SDG's	Sustainable Development Goals
TNO	toets nieuwe opleiding
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de
NVAO met het oog op de toetsing van de nieuwe opleiding
hbo-master Duurzaamheidstransities (jd) van de
Christelijke Hogeschool Windesheim i.s.m. Saxion Hogeschool.

Aanvraagnummer: AV-3460

Colofon
Rapport Toets Nieuwe Opleiding
Samenstelling: NVAO NEDERLAND
Versie: 1.01.01 (1 september 2024)

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net